

Sbírka soudních rozhodnutí

USNESENÍ SOUDNÍHO DVORA (šestého senátu)

22. června 2016 *

„Řízení o předběžné otázce — Článek 99 jednacího řádu Soudního dvora — Neexistence důvodné pochybnosti — Soudní příslušnost ve věcech manželských — Nařízení (ES) č. 2201/2003 — Článek 16 odst. 1 písm. a) — Určení okamžiku, kdy bylo zahájeno řízení u soudu — Pojem „okamžik, kdy byl návrh na zahájení řízení nebo jiná obdobná písemnost podán k soudu“

Ve věci C-173/16,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Court of Appeal (Odvolací soud, Irsko) ze dne 18. března 2016, došlým Soudnímu dvoru dne 29. března 2016, v řízení

M. H.

proti

M. H.,

SOUDNÍ DVŮR (šestý senát),

ve složení A. Arabadžev, předseda senátu, C. G. Fernlund (zpravodaj) a S. Rodin, soudci,

generální advokát: Y. Bot,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout usnesením s odůvodněním podle článku 99 jednacího řádu Soudního dvora,

vydává toto

Usnesení

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 16 odst. 1 písm. a) nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000 (Úř. věst. 2003, L 338, s. 1; Zvl. vyd. 19/06, s. 243).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi panem M. H. a paní M. H. ve věci rozpadu rodinného svazku.

* Jednací jazyk: angličtina.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Článek 16 nařízení č. 2201/2003, nadepsaný „Zahájení řízení u soudu“, v odstavci 1 stanoví:

„Za zahájení řízení u soudu se považuje okamžik, kdy

- a) návrh na zahájení řízení nebo jiná obdobná písemnost byl podán k soudu za předpokladu, že navrhovatel následně neopomněl přijmout opatření požadovaná pro doručení odpůrci;

nebo

- b) písemnost byla převzata orgánem odpovědným za její doručení v případě, že musí být doručena před podáním k soudu, za předpokladu, že navrhovatel následně neopomněl přijmout opatření požadovaná pro podání písemnosti k soudu.“

- 4 Článek 19 odst. 1 a 3 tohoto nařízení stanoví:

„1. Je-li u soudů různých členských států zahájeno mezi týmiž stranami řízení ve věci rozvodu, rozluky nebo prohlášení manželství za neplatné, přeruší soud, u něhož bylo řízení zahájeno později, bez návrhu řízení až do doby, než se určí příslušnost soudu, který řízení zahájil jako první.

[...]

3. Pokud je určena příslušnost soudu, který zahájil řízení jako první, prohlásí se soud, který řízení zahájil později, za nepříslušný ve prospěch tohoto soudu.

V tom případě může strana, která podala návrh u soudu, který zahájil řízení později, podat tento návrh u soudu, který zahájil řízení jako první.“

Irské právo

- 5 Podle procesních pravidel použitelných v Irsku, jak jsou uvedena předkládajícím soudem, je řízení zahájeno, když je vydáno (*issued*) předvolání (*summons*) kanceláří dotyčného soudu. Doručení předvolání se před zahájením řízení nepožaduje. Po vydání předvolání je toto doručeno odpůrci.
- 6 Ačkoli se má za to, že řízení probíhá až poté, co bylo zahájeno po vydání předvolání, je dotyčný soud nicméně příslušný k rozhodnutí v dotčeném řízení i před vydáním předvolání. Tak je tomu v naléhavém případě v řízeních ve věcech rodinného práva.

Právo Spojeného království

- 7 Podle předkládacího rozhodnutí se procesní pravidla použitelná ve Spojeném království (Anglii a Walesu) podobají procesním pravidlům použitelným v Irsku, jak jsou uvedena v bodech 5 a 6 tohoto usnesení. Namísto předvolání je návrhem na zahájení řízení návrh (*petition*).

Spor v původním řízení a předběžná otázka

- 8 Pan M. H., navrhovatel v původním řízení, a paní M. H., odpůrkyně v původním řízení, uzavřeli manželství dne 26. června 1982.

- 9 Odpůrkyně v původním řízení podala návrh na rozvod, jenž došel kanceláři Soudu v rodinných věcech Spojeného království (Anglie a Wales) dne 7. září 2015 v 7:53 hodin. Tento návrh byl opatřen razítkem s vyznačením data nejpozději v 10:30 hodin téhož dne. Tento návrh byl následně vydán kanceláří tohoto soudu dne 11. září 2015. Byl doručen navrhovateli v původním řízení dne 15. září 2015.
- 10 Navrhovatel v původním řízení podal k High Court (Vrchní soud, Irsko) návrh ve věci rozluky přibližně ve 14:30 hodin dne 7. září 2015, který téhož dne krátce na to vydal předvolání. Předvolání bylo odpůrkyni v původním řízení doručeno dne 9. září 2015.
- 11 Rozvodové řízení zahájené odpůrkyní v původním řízení před Soudem v rodinných věcech Spojeného království (Anglie a Wales) se považuje za zahájené dne 11. září 2015 a má se za to, že od tohoto okamžiku před tímto soudem probíhá. Řízení o rozluce zahájené navrhovatelem v původním řízení před High Court (Vrchní soud) v Irsku se považuje za zahájené dne 7. září 2015 a má se za to, že od tohoto okamžiku před tímto soudem probíhá.
- 12 V rámci řízení zahájeného v Irsku navrhovatel v původním řízení požádal High Court (Vrchní soud), aby prohlásil, že soudem, který řízení zahájil jako první pro účely použití článku 19 nařízení č. 2201/2003, byl tento soud, a odpůrkyně v původním řízení High Court požádala, aby prohlásil, že to byl Soud v rodinných věcech Spojeného království (Anglie a Wales).
- 13 High Court (Vrchní soud) rozhodl o těchto návrzích na základě článku 16 nařízení č. 2201/2003 tak, že soudem, který řízení zahájil jako první, byl Soud v rodinných věcech Spojeného království (Anglie a Wales).
- 14 Navrhovatel v původním řízení podal proti tomuto rozhodnutí odvolání k předkládajícímu soudu.
- 15 Za těchto podmínek se Court of Appeal (Odvolací soud, Irsko) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Je třeba výraz ‚okamžik, kdy [byl] návrh na zahájení řízení [...] podán k soudu‘, ve smyslu čl. 16 odst. 1 písm. a) nařízení č. 2201/2003 vykládat v tom smyslu, že se jedná o:

 - a) okamžik, kdy soud obdržel návrh na zahájení řízení, i když takovým obdržením není podle vnitrostátního práva samo o sobě bezprostředně zahájeno řízení, nebo
 - b) okamžik, kdy je poté, co soud obdržel návrh na zahájení řízení, podle vnitrostátního práva zahájeno řízení?“
- 16 Předkládající soud požádal Soudní dvůr o projednání věci ve zrychleném řízení podle článku 105 jednacího řádu Soudního dvora.

K předběžné otázce

- 17 Pokud lze odpověď na položenou předběžnou otázku jasně vyvodit z judikatury, může Soudní dvůr podle článku 99 svého jednacího řádu kdykoli na návrh soudce zpravodaje a po vyslechnutí generálního advokáta rozhodnout usnesením s odůvodněním.
- 18 Toto ustanovení je třeba uplatnit v projednávané věci.
- 19 S přihlédnutím k tomu, že je věc vyřízena tímto usnesením přijatým podle článku 99 jednacího řádu, není třeba rozhodnout o žádosti o projednání věci ve zrychleném řízení.

- 20 Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 16 odst. 1 písm. a) nařízení č. 2201/2003 musí být vykládán v tom smyslu, že „okamžikem, kdy byl návrh na zahájení řízení nebo jiná obdobná písemnost podán k soudu“, ve smyslu tohoto ustanovení je okamžik, kdy došlo k podání k dotyčnému soudu, i když tímto podáním není samo o sobě bezprostředně zahájeno řízení podle vnitrostátního práva.
- 21 Soudní dvůr se nedávno v rozsudku ze dne 6. října 2015, A (C-489/14, EU:C:2015:654) vyjádřil k otázce překážky litispendence mezi dvěma řízeními před dvěma odlišnými soudy členských států, jedním ve věci rozvodu a druhým ve věci rozluky.
- 22 Pokud jde o cíle pravidel upravujících překážku litispendence uvedených v článku 19 nařízení č. 2201/2003, Soudní dvůr uvedl, že účelem těchto pravidel je zamezit souběžným řízením před soudy různých členských států a rozporům v rozhodnutích, které by z nich mohly vyplynout. Za tímto účelem unijní normotvůrce zamýšlel zavést jasný a účinný mechanismus k vyřešení případů překážky litispendence (viz rozsudek ze dne 6. října 2015, A, C-489/14, EU:C:2015:654, bod 29).
- 23 Jak vyplývá z výrazů „soud, který řízení zahájil jako první“, a „soud, který řízení zahájil později“, uvedených v čl. 19 odst. 1 a 3 nařízení č. 2201/2003, je tento mechanismus založen na chronologickém pořadí, v němž byla řízení u dotčených soudů zahájena.
- 24 Pro účely stanovení okamžiku, kdy se má za to, že je řízení u soudu zahájeno, a pro účely určení, který soud řízení zahájil jako první, je třeba odkázat na článek 16 uvedeného nařízení nadepsaný „Zahájení řízení u soudu“.
- 25 Soudní dvůr v bodě 30 usnesení ze dne 16. července 2015, P (C-507/14, nezveřejněné, EU:C:2015:512) rozhodl, že tento článek obsahuje autonomní definici okamžiku, k němuž je třeba mít za to, že bylo zahájeno řízení u soudu. Unijní zákonodárce zakotvil jednotný pojem „okamžik zahájení řízení u soudu“, jenž je v závislosti na daném procesním systému určen uskutečněním jediného úkonu, a sice podáním návrhu na zahájení řízení nebo doručením, nicméně zohledňuje skutečnost, zda k uskutečnění druhého úkonu následně opravdu došlo. Podle čl. 16 odst. 1 písm. a) nařízení č. 2201/2003 je tak okamžikem zahájení řízení u soudu okamžik, kdy byl návrh na zahájení řízení nebo jiná obdobná písemnost podán k soudu za předpokladu, že navrhovatel následně neopomněl přijmout opatření požadovaná pro doručení odpůrci (usnesení ze dne 16. července 2015, P, C-507/14, nezveřejněné, EU:C:2015:512, bod 32).
- 26 Soudní dvůr konstatoval, že podle čl. 16 odst. 1 písm. a) nařízení č. 2201/2003 zahájení řízení u soudu nevyžaduje naplnění dvou podmínek, a to podání návrhu na zahájení řízení nebo jiné obdobné písemnosti, jakož i doručení tohoto aktu odpůrci, ale pouze jediné, a to podání návrhu na zahájení řízení nebo jiné obdobné písemnosti. Podle tohoto ustanovení samo toto podání představuje zahájení řízení u soudu za předpokladu, že navrhovatel následně neopomněl přijmout opatření požadovaná pro doručení odpůrci (usnesení ze dne 16. července 2015, P, C-507/14, nezveřejněné, EU:C:2015:512, bod 37).
- 27 Pokud jde o tuto podmínku, Soudní dvůr uvedl, že jejím cílem je zajistit ochranu před zneužitím řízení. Za účelem ověření uvedené podmínky se tak nezohledňují průtahy vycházející z příslušného soudního systému, ale pouze nedostatek náležité péče navrhovatele (usnesení ze dne 16. července 2015, P, C-507/14, nezveřejněné, EU:C:2015:512, bod 34).
- 28 Z předchozích úvah vyplývá, a jak uvedl i předkládající soud, že jakmile se určí, která ze dvou možností stanovených v čl. 16 odst. 1 písm. a) a b) se použije podle volby učiněné dotyčným členským státem, spočívá okamžik, kdy bylo zahájeno řízení u soudu, pouze na objektivním zjištění okamžiku, kdy byl k soudu podán návrh na zahájení řízení nebo jiná obdobná písemnost v rámci první možnosti stanovené v tomto čl. 16 odst. 1 písm. a), a to nezávisle na všech procesních vnitrostátních normách směřujících k určení, kdy a za jakých okolností je zahájeno nebo probíhá řízení, pokud následně nebyla navrhovatelem zanedbána podmínka týkající se doručení tohoto aktu odpůrci.

- 29 Na položenou otázku je tedy třeba odpovědět, že čl. 16 odst. 1 písm. a) nařízení č. 2201/2003 musí být vykládán v tom smyslu, že „okamžikem, kdy byl návrh na zahájení řízení nebo jiná obdobná písemnost podán k soudu“, ve smyslu tohoto ustanovení je okamžik, kdy došlo k podání k dotyčnému soudu, i když tímto podáním není samo o sobě bezprostředně zahájeno řízení podle vnitrostátního práva.

K nákladům řízení

- 30 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (šestý senát) rozhodl takto:

Článek 16 odst. 1 písm. a) nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000 musí být vykládán v tom smyslu, že „okamžikem, kdy byl návrh na zahájení řízení nebo jiná obdobná písemnost podán k soudu“, ve smyslu tohoto ustanovení je okamžik, kdy došlo k podání k dotčenému soudu, i když tímto podáním není samo o sobě bezprostředně zahájeno řízení podle vnitrostátního práva.

Podpisy